00283279

A190/I/20

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
PRE-TRIAL CHAMBER
CHAMBRE PRELIMINAIRE

តាមនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ និងតាមនាមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពី ការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ១១)
ចំពោះមុខ:	ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន ប្រធាន ចៅក្រម Rowan DOWNING ចៅក្រម នេ៎យ ថុល ចៅក្រម Katinka LAHUIS ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី
ក្រឡាបញ្ជី	ដួន សុរាសី Anne-Marie BURNS
កាលបរិច្ឆេទ:	២០ កុម្ភៈ ២០០៩

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 20 / 02 / 2009
ម៉ោង (Time/Heure): 15:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A. Fuy

សាធារណៈ:

សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពី សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ

ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា

ជា លាង
Robert PETIT
យ៉េត ចរិយា
William SMITH
ពេជ្រ សម្បត្តិ
Vincent de WILD d'ESTMAEL
Anees AHMED

ជនត្រូវចោទ

ខៀវ សំផន

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ហុង គឹមសួន
ឡូ ជុនធី
នី ចាន់ឌី
គង់ ពិសី
យុង ផានិត
គឹម ម៉េងឃី
ម៉ុច សុវណ្ណារី
Silke STUZINSKY
Martine JACQUIN
Philippe CANNONE
Pierre Olivier SUR
Elizabeth RABESANRATANA
Olivier BAHOUGNE

សហមេធាវីការពារក្តី

ស សុវាន
Jacques VERGÉS

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 20 / 02 / 2009
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A. Fuy

00283280

A190/I/20

០០២/១៨-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ១១)

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា "អ.វ.ត.ក" បានទទួល "បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធសំណើសុំបកប្រែសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោក **ខៀវ សំផន** ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")។

ជំពូក ១ - សាវតា

១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ យោងទៅលើរបាយការណ៍ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យសំណុំរឿង អនុម័តកាលពីថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ លើនីតិវិធីអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុក្នុងសំណុំរឿងនេះ ដែលជាផ្នែកមួយនៃសាលដីកានេះ។

២. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាសម្រេចមួយស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ("ដីកាស្តីពីការបកប្រែ")។ ដីកានេះ បានជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៨-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស ដោយរួមទាំងជនត្រូវចោទផងដែរ[១]។

៣. នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហមេធាវីការពារក្តីបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ[២] និងសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ នៅថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨[៣]។

៤. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់ "ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ **ខៀវ សំផន** ស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ" ("ចម្លើយតប")[៤]។ នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើ

---

[១] ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ A190 ("ដីកាស្តីពីការបកប្រែ")។

[២] សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I។

[៣] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ក្រុមការពារក្តី ចំពោះការបដិសេធសំណើសុំបកប្រែសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោក ខៀវ សំផន ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/1 ("សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")។

[៤] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/4 ("ចម្លើយតប")។

00283281

A190/I/20

០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ១១)

សុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើការសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយផ្អែកលើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរតែប៉ុណ្ណោះ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានស្នើផងដែរថា បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះគួរតែសម្រេចរួមគ្នាជាមួយនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក **អៀង សារី** ដែលបានប្ដឹងចំពោះដីកាស្ដីពីការបកប្រែផងដែរ[៥] ពីព្រោះ "បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនេះលើកអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ស្រដៀងគ្នា"[៦]។

៥. សហមេធាវីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី មិនបានដាក់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានតបឡើយ។

៦. នៅថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលយក "ពាក្យសុំឱ្យមានសវនាការជាសាធារណៈស្ដីពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធការបកប្រែសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោក **ខៀវ សំផន** ដែលសហមេធាវីការពារក្ដីបានដាក់ជូន ហើយអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកំណត់បើកសវនាការនៅថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨។[៧] អង្គបុរជំនុំជម្រះបានចេញដីកាកែប្រែកាលបរិច្ឆេទសវនាការជាសាធារណៈ តាមសំណើសុំរបស់សហមេធាវីការពារក្ដីអន្តរជាតិ ដោយកំណត់យកថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ជាថ្ងៃសវនាការជំនួសវិញ។[៨]

៧. នៅថ្ងៃទី៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨, សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់"សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ឈុតវីដេអូខ្លីៗទៅក្នុងសំណុំរឿង" ("សំណើ")[៩]។ នៅក្នុងសំណើនោះ, សហព្រះរាជអាជ្ញាបានចង្អុលបញ្ជាក់ថា ឈុតវីដេអូខ្លីៗនេះ ខាងមេធាវីការពារក្ដីអាចរកមើលបាន នៅក្នុងកន្លែងតម្កល់ឯកសាររួមគ្នាដែលរក្សាទុកដោយផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ។ ដោយពិចារណាឃើញថាឈុតវីដេអូនេះ បានដាក់មួយថ្ងៃមុនថ្ងៃសវនាការ ហើយសហមេធាវីការពារក្ដី អាចរកមើលបាន និងមានលទ្ធភាពដាក់សេចក្ដីសង្កេតរបស់ខ្លួនចំពោះសំណើនេះ និង/ឬ ចំពោះឈុតវីដេអូ

---

[៥] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ស្ដីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ A190/II/1។

[៦] ចម្លើយតប វាក្យខណ្ឌទី ៥។

[៧] សេចក្ដីសម្រេចលើពាក្យសុំឱ្យមានសវនាការជាសាធារណៈ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/8។

[៨] ដីកាកែប្រែកាលបរិច្ឆេទសវនាការជាសាធារណៈ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/10។

[៩] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ឈុតវីដេអូខ្លីៗទៅក្នុងសំណុំរឿង ចុះថ្ងៃទី៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ A190/I/15។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE ECCC

A190/I/20

នេះ, ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទទួលយកសំណើនេះ ហើយសម្រេចដាក់ឈ្មោះឯកសារទាំងនេះ ហើយសម្រេចដាក់ឯកសារថ្មីៗទៅក្នុងសំណុំរឿង។

៨. មុនថ្ងៃសវនាការ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលសំណុំរឿង ដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពរួច។

៩. នៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបើកសវនាការជាសាធារណៈ។

១០. នៅពេលចាប់ផ្ដើមសវនាការ, លោកស្រី Silke STUDZINSKY សហមេធាវីមួយរូបដែលតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី បានដាក់សំណើសុំធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់នៅក្នុងពេលសវនាការ។ តាមសេចក្ដីសម្រេចដែលធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់, អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានបដិសេធចោលសំណើសុំនេះ ដោយសម្អាងថា ទោះបីជាសហមេធាវីរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទទួលបានឱកាសក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានក៏ដោយ ក៏ខ្លួននៅមុនពេលសវនាការពុំបានបង្ហាញអំពីបំណងជាផ្លូវការណាមួយ ក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់ក្នុងពេលសវនាការឡើយ ហើយក៏ពុំបានផ្ដល់នូវការជូនដំណឹងគ្រប់គ្រាន់អំពីលក្ខណៈនៃសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន ផងដែរ។ សេចក្ដីសម្រេចនេះបានចេញផ្សាយជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨។[១០]

១១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បដិសេធចោលសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលស្នើសុំឱ្យសម្រេចបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះ រួមជាមួយនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ **អៀង សារី** ដែលបានប្ដឹងចំពោះដីកាស្ដីពីការបកប្រែ ពីព្រោះទឡ្ហីករណ៍ទាំងឡាយដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងពីរនេះ មានលក្ខណៈខុសគ្នា ហើយភាគីទាំងឡាយមិនអាចឆ្លើយតបទៅនឹងទឡ្ហីករណ៍ទាំងនេះបាន។

---

[១០] សេចក្ដីសម្រេចជាលាយលក្ខអក្សរលើសំណើដោយផ្ទាល់មាត់របស់សហមេធាវីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទាក់ទងនឹងការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់ ចុះថ្ងៃទី ៤ ធ្នូ ២០០៨, A190/I/16។

ជំពូក ២ - ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

១២. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេច ស្តីពីការបកប្រែ ហើយបានជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងឡាយ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨។ សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ បានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ អនុលោមតាមវិធាន ៧៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ បានដាក់នៅថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ហេតុដូច្នេះហើយ សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ បានដាក់ទាន់កាលបរិច្ឆេទកំណត់។

ក. សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ភាគី

១៣. សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ ស្នើសុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (១) ទុកជាមោឃៈនូវការបដិសេធនៃការស្នើសុំឱ្យមានការបកប្រែនៃសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌរបស់លោក **ខៀវ សំផន** (២) កត់សម្គាល់នូវការរំលោភសិទ្ធិនានារបស់ជនត្រូវចោទ ដែលបណ្តាលមកពីអវត្តមាននៃការបកប្រែ។ (៣) បង្គាប់ឱ្យដោះលែងលោក **ខៀវ សំផន** ភ្លាមៗ និងដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌ។[១១] សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ បានផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា សេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ពុំមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ ហើយសិទ្ធិនានារបស់ជន ត្រូវចោទត្រូវបានរំលោភ រហូតដល់ត្រឹមកម្រិតមួយ ដែលមិនអាចធានានូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌លើជនត្រូវចោទ។[១២]

១៤. ពិសេសជាងនេះទៅទៀត សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទផ្តល់ទឡ្ហីករណ៍ថា ដីកាស្តីពីការបកប្រែ រំលោភលើសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់, សិទ្ធិចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, សិទ្ធិទទួលបានសមភាពរវាងគូភាគីក្តី, សិទ្ធិទទួលបានពេលវេលា និងលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរៀបចំការការពារក្តី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុង

---

[១១] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៨០។

[១២] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៧៥-៧៦។

ពេលមួយសមស្រប។[១៣] សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទសង្កត់ធ្ងន់ផងដែរថា ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ រំលោភសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបានជំនួយផ្លូវច្បាប់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ដោយសារដីកានេះសម្រេចនេះ មិនបកប្រែសំណុំរឿងទាំងមូលទៅជាភាសាមួយដែលសហមេធាវីការពារក្តីអន្តរជាតិរបស់ជនត្រូវចោទយល់បាន។

១៥. នៅក្នុងសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទសន្និដ្ឋានថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ បានធ្វើឡើងស្របទៅតាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។[១៤]

១៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ មិនអាចទទួលយកបានឡើយ ពីព្រោះ៖ “វិធាន ៧៤(៣) បានរៀបរាប់ទាំងអស់នូវប្រភេទដីកាដែលបើកផ្លូវឱ្យជនត្រូវចោទប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ វិធាននេះ មិនបានគិតទុកជាមុនអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ណាមួយ ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធសំណើសុំការបកប្រែឯកសារទៅជាភាសារបស់ជនត្រូវចោទ ឬរបស់មេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួននោះឡើយ។”[១៥] សហព្រះរាជអាជ្ញាផ្តល់ទឡ្ហីករណ៍តបថា ទោះបីជាបញ្ហាបកប្រែស្ថិតនៅក្រោមអំណាចនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏ដោយ, សេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើបញ្ហានេះ មិនបើកផ្លូវឱ្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍ឡើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបន្ថែមទៀតថា ការបកប្រែគឺជាកិច្ចការរបស់រដ្ឋបាលតុលាការ ហើយវាហួសពីវិសាលភាពនៃវិធាន ៧៤(៣)។[១៦]

១៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានបន្តទៀតថា ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ពុំប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌របស់ជនត្រូវចោទឡើយ៖

> “ការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ ដែលតម្រូវឱ្យផ្តល់ឯកសារជាភាសា ដែលចុងចោទអាចយល់បាននោះ គឺត្រឹមត្រូវបានបំពេញឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដោយដំណោះស្រាយ ចំពោះ

---

[១៣] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៥៦-៧១។

[១៤] សារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ វាក្យខណ្ឌទី ៨។

[១៥] ចម្លើយតប វាក្យខណ្ឌទី ២៦។

[១៦] ចម្លើយតប វាក្យខណ្ឌទី ២៩។

សមត្ថភាពពេញលេញខាងភាសាសាស្ត្ររបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី ចំពោះធនធានរបស់ផ្នែកគាំពារការការពារក្ដី ចំពោះអ្នកបកប្រែសរសេរធ្វើការពេញម៉ោង ដែលត្រូវបានចាត់តាំង ដូចនៅក្នុង [សេចក្ដីសម្រេច] ទាក់ទងនឹងការបកប្រែភាសា និងចំពោះការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ ដើម្បីផ្ដល់ជូននូវសេវាបកប្រែឯកសារឱ្យបានទាន់ពេលវេលា។"[១៧]

ខ. យុត្តាធិការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១៨. វិធាន ៧៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

"វិធាន ៧៣: យុត្តាធិការបន្ថែមរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖

បន្ថែមពីលើអំណាចវិនិច្ឆ័យសេចក្ដីលើការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ រវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ស្ដីអំពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ មានតែអង្គបុរេជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីពិនិត្យលើ៖

ក- បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងទៅនឹងសេចក្ដីសម្រេច និង កិច្ចស៊ើបសួររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៤ ។

ខ- ពាក្យសុំមោឃៈភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៦ និង

គ- បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ផ្សេងៗទៀត ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១១-៥ និង ១១-៦ វិធាន ២៣-៧ និង ២៣-៩ វិធាន ៣៥-៦ និង វិធាន ៣៨-៣ នៃ[វិធានផ្ទៃក្នុងនេះ]។

១៩. នៅក្នុងវិធានច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ វិធាន ៧៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

"វិធាន ៧៤: មូលដ្ឋាននៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១. គ្មានបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ណាមួយត្រូវធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានឡើយ ប្រសិនបើបណ្ដឹងនេះត្រូវបានពិនិត្យ និង សម្រេចរួចហើយ ដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយអនុលោមតាមការដោះស្រាយភាពខ្វែងយោបល់គ្នាដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧២។

២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងគ្រប់ដីការបស់សហចៅ

---

[១៧] ចម្លើយតប វាក្យខណ្ឌទី ៣៩។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE ECCC CETC

00283286

ក្រុមស៊ើបអង្កេត។

៣. ជនត្រូវចោទអាចធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចខាងក្រោម ៖

ក- ការបញ្ជាក់ពីយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

ខ- ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង។

គ- ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុដែលចាប់យក។

ឃ- ការបដិសេធពាក្យសុំរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ ដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង។

ង- ការបដិសេធពាក្យសុំធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមណាមួយដោយអ្នកជំនាញដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធាននេះ។

ច- ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ឬ ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

ឆ- ការបដិសេធពាក្យសុំឱ្យប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីមោឃៈភាពកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ។ ឬ

ជ- ទាក់ទងទៅនឹងវិធានការការពារ។"

២០. ដោយសារបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះយកវិធាន ៧៤(៣)(ខ) មកធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្អាង, ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវសម្រេចថាតើ វិធានផ្ទៃក្នុងបើកផ្លូវឱ្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងចំពោះដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "ដែលសម្រេចបដិសេធ [សំណើ] សុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" បែបនេះដែរឬទេ។

សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលដាក់ជូនដោយជនត្រូវចោទ

២១. វិធាន ៥៥(១០) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យជនត្រូវចោទស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ៖

> "នៅគ្រប់ពេលវេលានៃការស៊ើបសួរ សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញដីកា ឬ បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ដល់ការស៊ើបសួរ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនយល់ព្រម សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកា បដិសេធឱ្យបានឆាប់

00283287

បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ហើយនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ត្រូវចេញដីកានេះឱ្យបានមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ។ ដីកាបដិសេធនេះ ត្រូវមានសំអាងហេតុ ហើយត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគី។ ដីកាបដិសេធនេះបើកផ្លូវប្ដឹងឧទ្ធរណ៍។"

២២. វិធាន ៥៨(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងបន្តទៀតថា៖

> "ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទអាចស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសួរចម្លើយខ្លួន ស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ចុះទៅដល់ទីកន្លែងកើតហេតុ បង្គាប់ឱ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬប្រមូលយកភស្ដុតាងដទៃទៀត។ សំណើនេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខអក្សរដោយមានបញ្ជាក់មូលហេតុពិតប្រាកដ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនយល់ព្រមតាមសំណើនេះទេ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាបដិសេធឱ្យបានឆាប់បំផុតតាម ដែលអាចធ្វើទៅបាន និងនៅគ្រប់ករណីទាំងអស់ ត្រូវចេញដីកាបដិសេធនេះនៅមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ។ ដីកាបដិសេធត្រូវមានសំអាងហេតុ។ ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីដីកាបដិ-សេធនេះ។ ជនត្រូវចោទ អាចធ្វើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកានេះទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។"

២៣. វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានកំណត់អត្ថន័យពាក្យ "កិច្ចស៊ើបសួរ" ឱ្យបានច្បាស់លាស់ទេ។ ប៉ុន្តែ អត្ថន័យនៃពាក្យនេះ អាចធ្វើការសន្និដ្ឋានយល់បាន នៅពេលយើងអានបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរួមគ្នា។

២៤. នៅក្នុងករណីនេះ វិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

> "ក្នុងការដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចាត់វិធានការស៊ើបសួរដែលនាំទៅរកការបង្ហាញការពិត ដោយអនុលោមតាមច្បាប់។ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនាគតិ ទោះបីជាភស្តុតាងដែលនឹងរកបាននោះជាភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ឬភស្តុតាងដោះបន្ទុកក៏ដោយ។ [...]" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)

២៥. អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ដំណើរការលាតត្រដាងការពិត ចាំបាច់ត្រូវពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រមូលព័ត៌មាន។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ការប្រមូលភស្តុតាងជាការពិតណាស់ គឺជាគោលបំណងនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។[១៨] នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់បារាំង កិច្ចស៊ើបសួរ គឺជាកិច្ចទាំងឡាយ

---

[១៨] Pierre Chambon and Christian Guéry, *Droit et pratique de l'instruction préparatoire*, Dalloz: 2008, p. 6.

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

ណា ដែលចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានធ្វើឡើងដើម្បីស្វែងរកភស្តុតាង។[១៩] អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ប្រព័ន្ធច្បាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលវិធានផ្ទៃក្នុងយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្អាងនោះ គឺវាស្រដៀងនឹងប្រព័ន្ធច្បាប់បារាំង។

២៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះសង្កេតឃើញថា វិធាន ៥៨(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង រៀបរាប់ជាក់លាក់អំពីសំណើទាំងឡាយ ដែលជនត្រូវចោទអាចស្នើទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ វិធាននេះ សំដៅលើតែកិច្ចទាំងឡាយណា ដែលធ្វើឡើងដើម្បីជាគោលបំណងនៃការប្រមូលភស្តុតាងប៉ុណ្ណោះ ។

២៧. ការចង្អុលបង្ហាញមួយទៀតដែលកិច្ចស៊ើបសួរធ្វើឡើងដើម្បីប្រមូលភស្តុតាង អាចកត់សម្គាល់ឃើញនៅក្នុងវិធាន ៦២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ វិធានមួយនេះ ចែងអំពីលទ្ធភាពដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចធ្វើប្រតិភូកម្មអំណាចរបស់ខ្លួនទៅអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ អ.វ.ត.ក. ឬ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ។ នៅក្នុងវិធានច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ, វិធាន ៦២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា៖

> "១. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចចេញដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួសទៅឲ្យអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន ឬនគរបាលយុត្តិធម៌ដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ។ ប៉ុន្តែមានតែនគរបាលយុត្តិធម៌ទេ ដែលមានអំណាចក្នុងការអនុវត្តន៍វិធានការចាប់បង្ខំ។
>
> ២. ដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួស មិនត្រូវសរសេរជាទម្រង់ទូទៅឡើយ តែត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់អំពីប្រភេទនៃកិច្ចដែលត្រូវធ្វើការស៊ើបសួរ និងដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងបទល្មើសណាមួយ ឬជាមួយនឹងបទល្មើសដែលកំពុងស៊ើបសួរ។ [...]
>
> ៣. អ្នកទទួលការចាត់តាំងត្រូវធ្វើការងារ ក្រោមការដឹកនាំរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងត្រូវរាយការណ៍ជូនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែប៉ុណ្ណោះ អំពីការអនុវត្តដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួស។ នៅពេលដែលដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួស ត្រូវបានប្រគល់ឲ្យទៅអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ឬ នគរបាលយុត្តិធម៌ ជននោះត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម:
>
> ក- នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬអ្នកស៊ើបអង្កេត ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការស៊ើបសួរ និងលទ្ធផលនៃការស៊ើបសួររបស់ខ្លួន ដោយអនុលោម

[១៩] Jean Pradel, *Manuel de Procédure Pénale*, Cujas: 2000, para. 723: *"Positivement, les actes d'instruction sont tous les actes des recherche des preuves accomplis par le juge d'instruction et tous ceux qui ont été accomplis au cours de l'enquête de police [illegible] qu'ils font partie de la procédure d'instruction."*

តាមបញ្ញត្តិនៃវិធាន ៥១-៨ តាមករណីសមស្រប។

ខ- នគរបាលយុត្តិធម៌ ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវសួរចម្លើយជនត្រូវចោទឡើយ។ អ្នកស៊ើបអង្កេតអាចស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ស្របតាមអនុវិធាន ៥៩(៦)។

គ- នគរបាលយុត្តិធម៌ អាចឆែកឆេរ និងចាប់យកភស្តុតាងបាន ដោយមានការអនុញ្ញាតពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

[...]”

២៨. ផ្អែកលើសេចក្តីពិចារណាទាំងនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ គួរត្រូវគេបកស្រាយថា ជាសំណើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អ្នកស៊ើបអង្កេត ឬក៏មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ តាមរយៈដីកាចាត់ឱ្យសួរជំនួស បំពេញកិច្ចណាមួយ ក្នុងគោលបំណងប្រមូលភស្តុតាង ដែលនាំដល់ការលាតត្រដាងការពិត។

ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ

២៩. ដីកាស្តីពីការបកប្រែ កំណត់សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងដីកានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានលើកឡើងថា៖

> “យល់ឃើញពីភាពខ្វះចន្លោះនៃបទប្បញ្ញត្តិ ស្តីពីវិសាលភាពនៃសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងការបកប្រែ យល់ឃើញថា ខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនេះ គឺជាបញ្ហាសំខាន់ដែលទាក់ទងទៅនឹងផលប្រយោជន៍ទូទៅ ដូច្នេះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានសម្រេចចេញអនុស្សរណៈនេះទៅគ្រប់ភាគីទាំងអស់”[២០]

៣០. ដីកាស្តីពីការបកប្រែ ពុំបង្កើតជាកិច្ចមួយ ដែលធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានឡើយ។ បន្ថែមពីនេះទៀត គេកត់សម្គាល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនទទួលបានសំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចណាមួយ ដែលជាលក្ខខណ្ឌមួយនៃការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើឡើយ។[២១]

---

[២០] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ ទំព័រទី ២។

[២១] កំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ D75 ទំព័រទី ២។

៣១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ មិនបានប្តឹងប្រឆាំងចំពោះដីកាសម្រេចបដិសេធសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរឡើយ។ ដូច្នេះ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ មិនស្ថិតនៅក្នុងវង្វង់នៃកម្មវត្ថុនានា ដែលបើកផ្លូវឱ្យប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៧៤(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះទេ។

៣២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញទៀតថា មិនមានបទប្បញ្ញត្តិណាផ្សេងដាក់លាក់នៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលបើកផ្លូវឱ្យជនត្រូវចោទប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងចំពោះដីកាសម្រេច ស្តីពីការបកប្រែ នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះឡើយ។

៣៣. វិធានផ្ទៃក្នុងចែងអំពីដីកាមួយចំនួន ដែលបើកផ្លូវឱ្យជនត្រូវចោទប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ ដីកាទាំងនេះ មានចែងគ្រប់ទាំងអស់ ហើយអង្គបុរេជំនុំជម្រះមានយុត្តាធិការសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកា និងសេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយណា ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងនោះតែប៉ុណ្ណោះ។ ដីកាសម្រេចដទៃទៀតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ តាមរយៈនីតិវិធីមោឃភាព ដែលនីតិវិធីនេះអនុញ្ញាតឱ្យជនត្រូវចោទស្នើសុំឱ្យតុលាការ មោឃៈនីតិវិធីណាមួយដែលមានវិការៈ ជាហេតុនាំឱ្យមានការរំលោភលើសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។[២២] អង្គបុរេជំនុំជម្រះសង្កេតឃើញថា នីតិវិធីនេះមានលក្ខណៈខុសគ្នាពីនីតិវិធីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហេតុដូចនេះសហមេធាវីការពារក្តីត្រូវមានចំណាត់ការផ្សេងគ្នា ក្នុងការលើកយកបញ្ហាមកចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

៣៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា សហមេធាវីការពារក្តីធ្វើការចោទប្រកាន់ថា ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ បានរំលោភលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនត្រូវចោទ ដូចបានពន្យល់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ១៤ ខាងលើ។

---

[២២] វិធាន ៧៦(៤) *ទត្ថ្ករណ៍* និងវិធាន ៤៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

PRE-TRIAL CHAMBER * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE ECCC * CETC

៣៥. ចំពោះករណីនេះ វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

"វិធាន ២១: គោលការណ៍ជាសារវ័ន្ត

១. ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ញារដ្ឋបាលទាំងអស់ជាធរមាន ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទជនជាប់ចោទ និង ជនរងគ្រោះ ដើម្បីធានានូវអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និង កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព ដោយគិតដល់លក្ខណៈពិសេសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និង កិច្ចព្រមព្រៀង។ ក្នុងបរិបទនេះ៖

ក- ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និង ត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ។ [...]

[...]

ឃ- ជនណាដែលត្រូវបានសង្ស័យ ឬ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានទោស ដរាបណាពិរុទ្ធភាពរបស់គេមិនទាន់ត្រូវបានរកឃើញ។ ជនទាំងនេះមានសិទ្ធិទទួលដំណឹងអំពីបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ចំពោះខ្លួន និង មានមេធាវីការពារតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ហើយនិងនៅក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់គេ អំពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប។"

៣៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះនឹងធ្វើការពិនិត្យថាតើវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងតម្រូវឱ្យធ្វើការបកស្រាយសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងន័យទូលាយដែរឬទេ ដើម្បីធានាថា ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងពេលស៊ើបសួរ មានភាពយុត្តិធម៌ និងបានគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយបានរក្សានូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ។

៣៧. ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែចែងថា ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែនូវឯកសារដូចខាងក្រោម ទៅជាភាសាបារាំង៖

- ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
- ភស្តុតាង ដែលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនឹងយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា
- លេខយោង និងតារាងអក្សររៀងនៃអង្គហេតុ ដែលដីកាទាំងនេះសម្អាងលើ (ជាក់ស្តែងគឺឯកសារ D3 និង D3/I-V)
- សេចក្តីសម្រេច និងដីកាទាំងអស់របស់តុលាការ និង
- ឯកសារទាំងអស់ដែលភាគីបានដាក់ជូននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក. ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៧(១) នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក។[២៣]

៣៨. យោងតាមដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ឯកសារទាំងនេះ ត្រូវបកប្រែជាភាសាខ្មែរផងដែរ ដែលជាភាសាកំណើតរបស់ជនត្រូវចោទ។

៣៩. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបញ្ជាក់ថា ដីកាសម្រេចនេះ បានធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងកំណត់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបសួរ និង "ក្នុងគោលបំណងឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅពេលដែលទទួលបានសំណុំរឿង រៀបចំចាត់ចែងលើសេចក្តីត្រូវការនៃការបកប្រែសម្រាប់សវនាការនានា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការគ្រប់គ្រងល្អរបស់តុលាការ និងសិទ្ធិទទួលបាននូវការកាត់សេចក្តីដោយយុត្តិធម៌។"[២៤]

៤០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះសង្កេតឃើញថា អនុលោមតាមវិធាន២១(១)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ជនត្រូវចោទ មានសិទ្ធិទទួលដំណឹងអំពីបទល្មើសដែលដាក់បន្ទុកលើខ្លួន។ ប៉ុន្តែ ទាំងច្បាប់ អ.វ.ត.ក. ទាំងវិធានផ្ទៃក្នុង ពុំផ្តល់សិទ្ធិជាក់លាក់បែបនេះដល់ជនត្រូវចោទ ក្នុងការទទួលបានការបកប្រែឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង ទៅជាភាសារបស់ជនត្រូវចោទ ឬជាភាសារបស់មេធាវីការពារក្តីខ្លួនឡើយ។ ទោះបីជាភាសានោះ ជាភាសាផ្លូវការមួយក្នុងចំណោមភាសាផ្លូវការទាំងបីរបស់តុលាការ, វាក៏ពុំបង្កើតជាសិទ្ធិឱ្យជនត្រូវចោទ ក្នុងការទទួលបានការបកប្រែឯកសារទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់ខ្លួន ទៅជាភាសានោះឡើយ។

---

[២៣] សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីអំពីការដាក់ឯកសារនៅអវតក, អវតក/០១/២០០៧ វិ. លើកទី៣។

[២៤] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌ ង (៤)។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE ECCC CETC

៤១. ស្របជាមួយសម្អាងហេតុនៅក្នុងដីកាស្តីពីការបកប្រែ[២៥] យុត្តិសាស្ត្ររបស់សាលាក្តីអន្តរជាតិនានា សម្រេចដដែលៗថា សិទ្ធិរបស់ចុងចោទក្នុងការទទួលបានការបកប្រែឯកសារទៅជាភាសាដែលខ្លួនយល់ ពុំរួមបញ្ចូលគ្រប់ឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់ខ្លួនឡើយ[២៦] ទោះបីជាក្នុងករណីចុងចោទធ្វើជាតំណាងដោយខ្លួនឯងក៏ដោយ។[២៧] ហើយសំណើសុំការបកប្រែសំណុំរឿងទាំងអស់ទៅជាភាសាមេធាវីរបស់ចុងចោទនោះទៀតសោត ក៏ត្រូវបានសាលាក្តីបដិសេធចោលផងដែរ។[២៨] ពិសេសជាងនេះទៅទៀត សាលាក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងសាលាក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ្វ៉ាន់ដា, សាលាក្តីទាំងពីរនេះបានលើកចោលសំណើសុំបកប្រែឯកសារទាំងអស់។ ការបដិសេធសំណើនេះ គឺដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ការបកប្រែជាមុននូវរាល់ និងគ្រប់ឯកសារទាំងអស់ជាភាសារបស់ជនជាប់ចោទ លើសពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានចែងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ និងវិធាននានា អាចប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្នុងពេលមួយឆាប់រហ័ស ពីព្រោះបញ្ហាពេលវេលា និងធនធាន ដែលទាមទារនៅក្នុងការបកប្រែឯកសារទាំងអស់មានទំហំធំធេង។"[២៩] តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានសម្រេចថា គោលការណ៍យុត្តិធម៌ពុំបាន "ផ្តល់ដល់[ជនត្រូវចោទ]នូវសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែឯកសារទាំងអស់ដែលទាក់ទងនឹងបញ្ហានីតិវិធី និងឯកសារភស្តុតាងទាំងអស់ ដែលដាក់ជូនដោយអយ្យការឡើយ។"

---

[២៥] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌ ក (២) និង ខ (២)។

[២៦] *Prosecutor v. Lubanga*, ICC-01/04-01/06, "Decision on the Requests of the Defence of 3 and 4 July 2006", Pre-Trial Chamber I, 4 August 2006 ("*Lubanga*"), pp. 5-6; *Prosecutor v. Katanga*, ICC-01/04-01/07, "Decision on Defence for Mathieu Ngudjolo Chui's Request Concerning Translation of Documents", Pre-Trial Chamber I, 15 May 2008, pp. 3 and 5; *Prosecutor v. Chui*, ICC-01/04-02/07, "Decision on the Defense Request Concerning Time Limits", Pre-Trial Chamber I, 27 February 2008, pp. 3-4; *Prosecutor v. Muhimana*, ICTR-95-I-B-I, "Decision on Defence Motion for the Translation of Prosecution and Procedural Documents into Kinyarwanda", Trial Chamber I, 6 November 2001 ("*Muhimana*"), para. 25; *Prosecutor v. Seselj*, IT-03-67-PT, "Order on Translation", Trial Chamber II, 6 March 2003 ("*Seselj*"), p. 1; Prosecutor v. Ljubicic, IT-00-41-PT, "Decision on Defence Counsel's Request for Translation of All Documents", Trial Chamber I, 20 November 2002 ("*Ljubicic*"), p. 3; *Prosecutor v. Naletilic*, IT-98-34-T, "Decision on Defence's Motion Concerning Translation of All Documents", Trial Chamber I, 18 October 2001, p. 3; *Prosecutor v. Delalic*, IT-96-21-T, "Decision on Defence Application for Forwarding the Documents in the Language of the Accused", Trial Chamber, 25 September 1996, para. 8; *Kamasinski v. Austria*, Application No. 9783/82, 19 December 1989 ("*Kamasinski*"), para. 74.

[២៧] See *Seselj*.

[២៨] *Muhimana*, paras 31-33.

[២៩] *Ljubicic*, p. 3; See also *Seselj*, p. 2; *Muhimana*, para. 12.

00283294

A190/I/20

៤២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា សិទ្ធិរបស់សហមេធាវីការពារក្តីក្នុងការពិនិត្យសំណុំរឿងក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបសួរ ពុំមានន័យថា ឯកសារទាំងអស់ដែលប្រមូលបាន គួរត្រូវបកប្រែជាភាសារបស់ពួកគេ ដោយស្វ័យប្រវត្តិនោះទេ។[៣០]

៤៣. ប៉ុន្តែ អង្គបុរេជមនុំជម្រះយល់ឃើញថា ផ្អែកតាមកាលៈទេសៈជាក់លាក់នៃរឿងក្តី ការបកប្រែឯកសារណាមួយ(នានា) អាចជាភាពចាំបាច់ក្នុងការធានាឱ្យជនត្រូវចោទមានលទ្ធភាពអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបសួរ។[៣១] ការសម្រេចថា "លក្ខខណ្ឌសំខាន់គឺ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យជនត្រូវចោទមានការយល់ដឹងពីសំណុំរឿងដែលចោទប្រកាន់ខ្លួន និងអាចការពារខ្លួនឯងបានជាពិសេសអាចបកស្រាយអំពីអង្គហេតុជូនតុលាការបាន"[៣២], សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកំណត់បទដ្ឋានមួយដែលត្រូវធានាថា ជនត្រូវចោទអាចអនុវត្តសិទ្ធិនានារបស់ខ្លួន ក្នុងអំឡុងកិច្ចស៊ើបសួរ និងដើម្បីធានាគោលការណ៍យុត្តិធម៌នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងដំណាក់ការនេះ។

៤៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា តាមអំណាចនៃដីកាស្តីពីការបកប្រែ ជនត្រូវចោទបានទទួលឯកសារដូចខាងក្រោមនេះ ជាភាសាខ្មែរ និងភាសាបារាំង៖

- ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងទៅស៊ើបសួរ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងលេខយោង ដែលរៀបរាប់ឯកសារគាំទ្រការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា
- សំណុំឯកសារ ដែលភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដែលរួមមានបញ្ជីពិពណ៌នាអំពីឯកសារភស្តុតាង គាំទ្រដល់ព្រឹត្តការណ៍ ឬឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ ដែលបានចោទប្រកាន់។

---

[៣០] នេះទំនងជាវិធីសាស្ត្រដែលប្រព័ន្ធច្បាប់ច្បាប់បារាំងយកលំនាំតាម។ See in particular Crim. Cass. 4 October 1995, Bull. crim. no. 293; Jean Pradel, *Manuel de Procédure Pénale*, Cujas: 2000, para. 383.

[៣១] តុលាការអ៊ឺរ៉ុបផ្នែកសិទ្ធិមនុស្សបានសម្រេចដោយស្របគ្នាថា វិធីសាស្ត្រដែលសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ត្រូវបានគេយកមកអនុវត្តនៅក្នុងពេលស៊ើបអង្កេតបឋម "អាស្រ័យលើលក្ខណៈពិសេសនៃដំណើរការក្តីដែលពាក់ព័ន្ធ និងកាលៈទេសៈនៃរឿងក្តី" ហើយ"ដើម្បីសម្រេចថា គោលបំណងនៃមាត្រា ៦ - ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ - ទទួលបាន ដែរឬទេ, ដំណើរការក្តីក្រោមច្បាប់ជាតិទាំងមូលដែលគេធ្វើឡើងនៅក្នុងរឿងក្តីត្រូវយកមកពិចារណា"។ See in particular *Imbroscia v. Switzerland,* Application no. 13972/88, 24 November 1993, para. 38. See also *Granger v. the United Kingdom*, Application no. 11932/86, 28 March 1990, para. 44.

[៣២] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌ ខ(២)។ នេះក៏ជាបទដ្ឋានផងដែរ ដែលអនុវត្តដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ និង តុលាការអ៊ឺរ៉ុបផ្នែកសិទ្ធិមនុស្ស។ See in particular *Lubanga*, p. 5 quoting para. 74 of *Kamasinski.*

00283295

- ឧបសម្ព័ន្ធ គ នៃសេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដែលរួមមានបញ្ជីនៃឯកសារទាំងអស់ ដែលជាផ្នែកមួយនៃសំណុំរឿង នៅពេលដាក់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងទៅស៊ើបសួរ។ ឧបសម្ព័ន្ធនេះ អមមកជាមួយនូវសេចក្ដីពិពណ៌នាអំពីខ្លឹមសារនៃឯកសារនីមួយៗ។
- បន្ទាប់ពីបើកកិច្ចស៊ើបសួរ ឯកសារភស្តុតាងស្ទើរតែទាំងអស់ ដែលបង្កើតដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត រួមមានភស្តុតាងជាឯកសារ និងកំណត់នៃការសួរយកចម្លើយ (ជាភាសាខ្មែរ និង/ឬ ភាសាបារាំង)។ និង
- ដីកា និងសេចក្ដីសម្រេចទាំងអស់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ រួមទាំងសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់ភាគី ចំពោះបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ។

៤៥. ក្នុងចំណោមឯកសារទាំងឡាយ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាចង្អុលយោងពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់របស់ជនត្រូវចោទ មានតែឯកសារមួយចំនួនតិចប៉ុណ្ណោះ ដែលមិនមានជាភាសាខ្មែរ ឬ ភាសាបារាំង។[៣៣]

៤៦. ជនត្រូវចោទ មានមេធាវីជាតិមួយរូប និងមេធាវីអន្តរជាតិមួយរូប ជាតំណាងរបស់ខ្លួនអនុលោមតាមសិទ្ធិ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានសន្និដ្ឋានថា ក្រុមការពារក្ដីរបស់ជនត្រូវចោទ រួមមានអ្នកប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់មួយរូប ដែលមានសមត្ថភាពផ្នែកភាសាបារាំង និងភាសាអង់គ្លេស[៣៤] និងអ្នកច្បាប់កម្ពុជាមួយរូប ដែលមានសមត្ថភាពផ្នែកភាសាខ្មែរ ភាសាបារាំង និងភាសាអង់គ្លេស។ សេចក្ដីសន្និដ្ឋាននេះ មិនមានការតវ៉ាពីសហមេធាវីការពារក្ដីឡើយ។

---

[៣៣] ក្នុងចំណោមឯកសារដែលយកស្រង់នៅក្នុងលេខយោង ៤០៦ ដល់ ៤៨៤ នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដែលលើកឡើងអំពីទំនួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនត្រូវចោទ, មានឯកសារចំនួនតែ ១៣ ច្បាប់ ប៉ុណ្ណោះដែលមិនមានជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាបារាំងនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ។ ឯកសារទាំង ១៣ ច្បាប់ នេះសរុបមានចំនួន ១២៩ ទំព័រ។

[៣៤] ចម្លើយតប វាក្យខណ្ឌទី ៣៥។

៤៧. បន្ថែមលើក្រុមការងារច្បាប់របស់ខ្លួន ជនត្រូវចោទត្រូវបានគេអនុញ្ញាត "ឱ្យមានជំនួយពីអ្នកបកប្រែម្នាក់ ដែលបំពេញការងារពេញម៉ោង និងមិនគិតថ្លៃ (ចំពោះភាសាការងារជាផ្លូវការចំនួនពីរ តាមការចង្អុលបញ្ជាក់របស់ក្រុមការពារក្តី) ដើម្បីធានាថា ជនត្រូវចោទ និងក្រុមការពារក្តី អាចទទួលបានការបកប្រែឯកសារជាក់លាក់មួយចំនួនតាមតម្រូវការ ដើម្បីវាយតម្លៃលើតម្រូវការបកប្រែរបស់ក្រុមការពារក្តី ក្នុងការបញ្ជូនមក[ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ] និងដើម្បីជួយដល់ការសហការគ្នារបស់ក្រុមនេះ ជាមួយនឹងផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ។"[៣៥] ក្នុងករណីនេះ គេកត់សម្គាល់ឃើញថា យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ថា ការផ្តល់អ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់មួយរូបដល់ចុងចោទ គឺជាយន្តការជំនួសគ្រប់គ្រាន់ចំពោះការផ្តល់ការបកប្រែលើឯកសារជាក់លាក់មួយចំនួន។[៣៦]

៤៨. ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានគេអនុញ្ញាតឱ្យបង្ហាញឯកសារជាក់លាក់ដើម្បីស្នើសុំការបកប្រែសម្រាប់ខ្លួនផងដែរ។[៣៧]

៤៩. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា សាលាក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងសាលាក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉្វាន់ដា យល់ឃើញថា ឯកសារដោះបន្ទុក ត្រូវតែផ្តល់ឲ្យចុងចោទជាភាសាមួយដែលគាត់យល់បាន ដើម្បីឲ្យចុងចោទអាចរៀបចំការការពារខ្លួន។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ក្រុមមេធាវីការពារក្តីមានតួនាទីកំណត់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវនូវឯកសារ ដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់ជាឯកសារដោះបន្ទុក ហើយបន្ទាប់មកស្នើសុំឲ្យបកប្រែឯកសារពាក់ព័ន្ធទាំងនោះ តាមអំណាចនៃដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ។

៥០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សិទ្ធិនានារបស់ជនត្រូវចោទ ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនត្រូវបានគេរំលោភឡើយ។ ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ គឺធ្វើឡើងដោយស្របតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិចំពោះសិទ្ធិបកប្រែទាំងនេះ។ ការផ្តល់អ្នកបកប្រែមួយរូប

---

[៣៥] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ វាក្យខណ្ឌ ង (៣)។

[៣៦] *Kamasinski*, paras 80-81, 85; *Muhimana*, para. 30; *Lubanga*, p. 7.

[៣៧] ដីកាស្តីពីការបកប្រែ ទំព័រទី ៧។

A190/I/20

០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ១១)

សម្រាប់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីដែលប្រើច្រើនភាសា គឺដើម្បីធានាថា តម្រូវការចាំបាច់ទាំងអស់ផ្នែកភាសា បានបំពេញសមស្របនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានអានុភាពចាប់បង្ខំឱ្យធ្វើការបកស្រាយវិធានផ្ទៃក្នុង ក្នុងវិធីមួយដែលនាំឲ្យការប្រកាសទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះដីកាស្តីពីការបកប្រែឡើយ។

ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទៈ:

មិនទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

ប្រធាន

Rowan DOWNING **ន៉ីយ ថុល** Katinka LAHUIS **ហួត វុធី** **ប្រាក់ គឹមសាន**

ក្រឡាបញ្ជី

ជួន សុរាសី **Anne Marie BURNS**